

Viridis

Onderzoeksbureau
voor natuur en landschap

Juni 2021

Behoort tot het bouwarchief

Quicksan Soortbescherming LRC oost te Utrecht

In opdracht van: Gemeente Utrecht
Projectnummer: 2021-113

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Randweg 30
4104 AC Culemborg

T 0345 753 275
E info@bureau-viridis.nl
W www.bureau-viridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 820598215B01
IBAN [REDACTED]

Tekst:
Veldonderzoek:
Foto's:

Foto voorblad: Bouwveld G13, met op de achtergrond de Hogeweidebrug.

Projectnummer: 2021-113
Wijze van citeren: 2021. Quicksan soortbescherming LRC oost – Gemeente Utrecht. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2021-113.

In opdracht van: Gemeente Utrecht
Contactpersoon:

Datum: 22-6-2021
Ondertekening:
Paraaf:

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ecologisch deskundigen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Inhoud

Behoort tot het bouwarchief

1. Aanleiding	3	4.6. Amfibieën	26
1.1. Situatie	3	4.7. Reptielen	26
1.2. Beschrijving van het plangebied	3	4.8. Ongewervelden	26
1.3. Probleemstelling	3	4.9. Paddenstoelen	27
1.4. Geldigheid onderzoek	4	5. Mitigatie soortbescherming	28
2. Beschrijving bouwvelden	5	5.1. Zorgplicht	28
2.1. Bouwveld E9	5	5.2. Algemene broedvogels	28
2.2. Bouwveld F8 en F9 (direct aangrenzend) ..	7	6. Conclusie en advies	30
2.3. Bouwveld F12 (a, b)	10	6.1. Beantwoording onderzoeksvragen	30
2.4. Bouwveld G11	12	6.2. Conclusie	30
2.5. Bouwveld G12	13	6.3. Kansen voor natuur	30
2.6. Bouwveld G13	15	7. Literatuurlijst	32
2.7. Bouwveld G15 (a, b, c)	16	7.1. Literatuur	32
2.8. Bouwveld H8 (a, b)	18	7.2. Websites	33
2.9. Bouwveld I5	20	Bijlage A. Wettelijk kader	34
3. Onderzoeksmethode	21	Wet Natuurbescherming	34
3.1. Literatuuronderzoek	21	Zorgplicht	34
3.2. Veldonderzoek	21	Natura 2000-gebieden	34
3.3. Effectenanalyse	21	Soortbescherming	35
4. Soortbescherming	22	Beschermde houtopstanden	37
4.1. Vaatplanten	22	Ontheffing, vergunning of vrijstelling	38
4.2. Grondgebonden zoogdieren	23	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	38
4.3. Vleermuizen	23	Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen	42
4.4. Vogels	24	Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten	43
4.5. Vissen	25	Bijlage D. Ecologisch deskundige	44

Samenvatting

Behoort tot het bouwarchief

De gemeente Utrecht is bezig met het ontwikkelen van Leidsche Rijn Centrum Oost. De huidige werkzaamheden omvatten het bouwrijp maken van de bouwvelden om de ontwikkeling van bebouwing e.d. mogelijk te maken. Dergelijke ingrepen kunnen negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde natuurwaarden

Tijdens de Quicksan zijn behalve algemene broedvogels geen onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten aangetroffen in het plangebied. Wel zijn er enkele vrijgestelde soorten aangetroffen zoals haas en kunnen vrijgestelde soorten als bruine pad gebruik maken van de bouwvelden.

Met betrekking tot de algemene broedvogels en vrijgestelde soorten is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te voeren om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Het is niet noodzakelijk een aanvullend onderzoek naar beschermde soorten uit te voeren.

Wel is er in het gebied potentie voor soorten van de Utrechtse soortenlijst, bij uitvoer zal hier rekening mee moeten worden gehouden.

Tabel 1 | Samenvatting soortbescherming met aanwezigheid, effecten en vervolgstappen per soortgroep

Soortgroep	Effecten	Vervolgstappen
Vaatplanten	Nee	Geen
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Geen
Vleermuizen	Nee	Geen
Vogels met jaarrond beschermd nest	Nee	Geen
Algemene broedvogels	Mogelijk overtreding artikel 3.1	Werken buiten broedseizoen
Vissen	Nee	Geen
Amfibieën	Nee	Geen
Reptielen	Nee	Geen
Ongewervelden	Nee	Geen

1. Aanleiding

Behoort tot het bouwarchief

1.1. Situatie

De gemeente Utrecht is sinds begin 2017 bezig met het ontwikkelen van Leidsche Rijn Centrum Oost. De huidige werkzaamheden omvatten het bouwrijp maken van de bouwvelden om de ontwikkeling van bebouwing e.d. mogelijk te maken. Dergelijke ingrepen kunnen negatieve effecten veroorzaken op ter plaatse voorkomende beschermde natuurwaarden¹. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming of andere wet- of regelgeving overtreden. De volgende beschermingsregimes zijn voor onderhavig project van belang:

- Soortenbescherming.

In Bijlage A vindt u meer informatie over de Wet natuurbescherming en overige relevante wetgeving.

Voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden is een onderzoek uitgevoerd naar het mogelijke voorkomen van beschermde natuurwaarden middels een verkennend natuurwaardenonderzoek (Quicksan). Het doel van dit onderzoek is om te onderzoeken of er door het uitvoeren van de werkzaamheden een overtreding van de Wet natuurbescherming of andere wet- en regelgeving is te verwachten. En zo ja, wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de vigente wet- en regelgeving uit te voeren?

In onderhavig rapport worden de kaders, uitvoering, resultaten en effectbeoordeling van deze toetsing beschreven.

1.2. Beschrijving van het plangebied

Het plangebied Leidsche Rijn Centrum Oost ligt tussen Leidsche Rijn Centrum, het Amsterdam-Rijnkanaal, de Vleutensebaan en de (deels nog te realiseren) wijk Leeuwesteijn. In en rondom het plangebied zijn braakliggende terreinen, wegverharding, ruigte en watergangen aanwezig.

In Figuur 1.1 wordt een overzicht van het onderzoeksgebied gegeven. In Hoofdstuk 2 wordt een overzicht van de bouwvelden met impressie per bouwveld gegeven.

1.3. Probleemstelling

Om goed voorbereid te zijn op eventueel noodzakelijke maatregelen of een vergunning of ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming geeft een Quicksan Wet natuurbescherming antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

Soortbescherming

- Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten of soorten van de Utrechtse soortenlijst negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren. Uiteindelijk wordt daarmee de vraag beantwoord:

- Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?

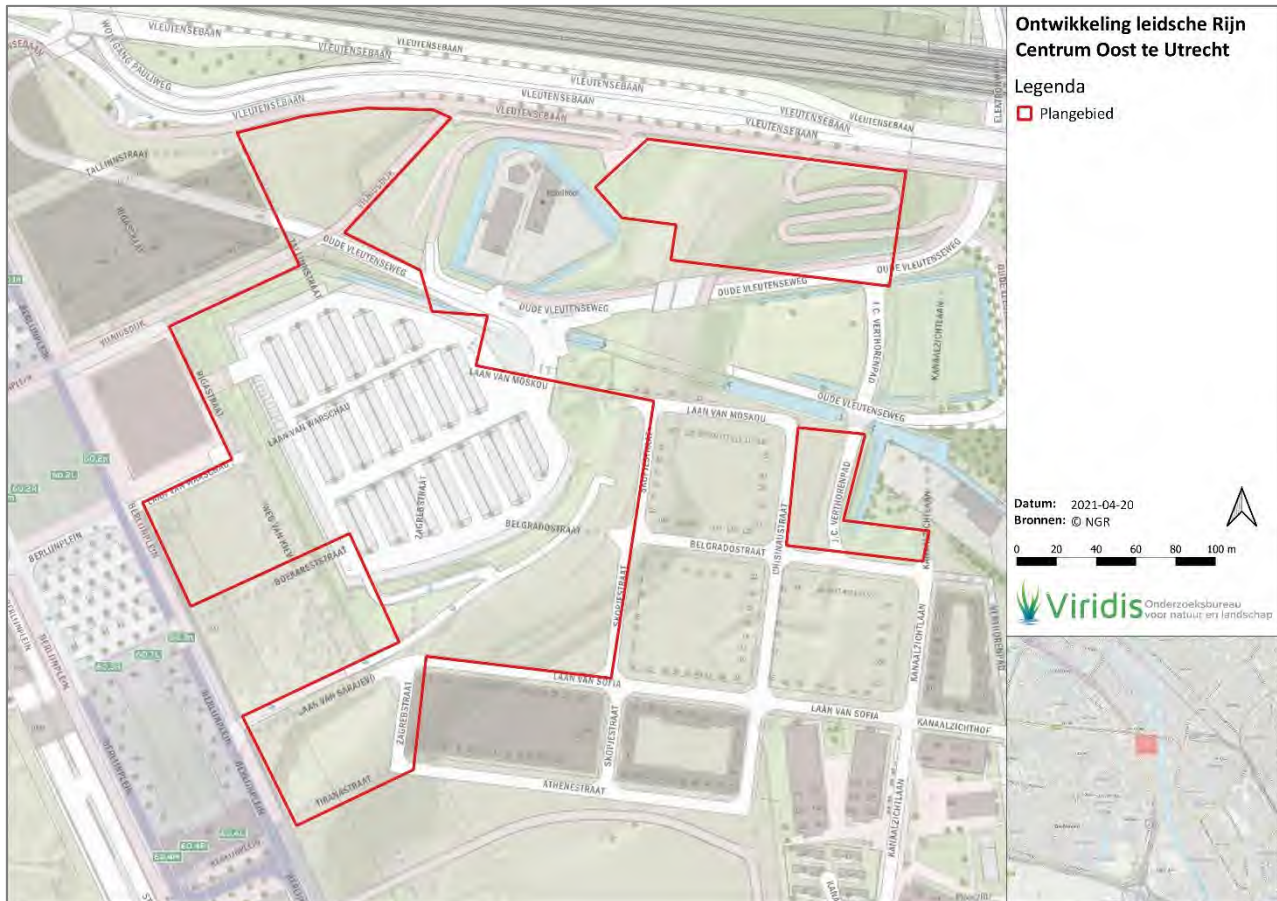
¹ Beschermde soorten: alle onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten in de provincie Utrecht.

1.4. Geldigheid onderzoek

Deze Quicksan is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (provincies) hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: “Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve

veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn”. Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in paragraaf 1.1. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

Figuur 1.1 | Overzicht onderzoeksgebied

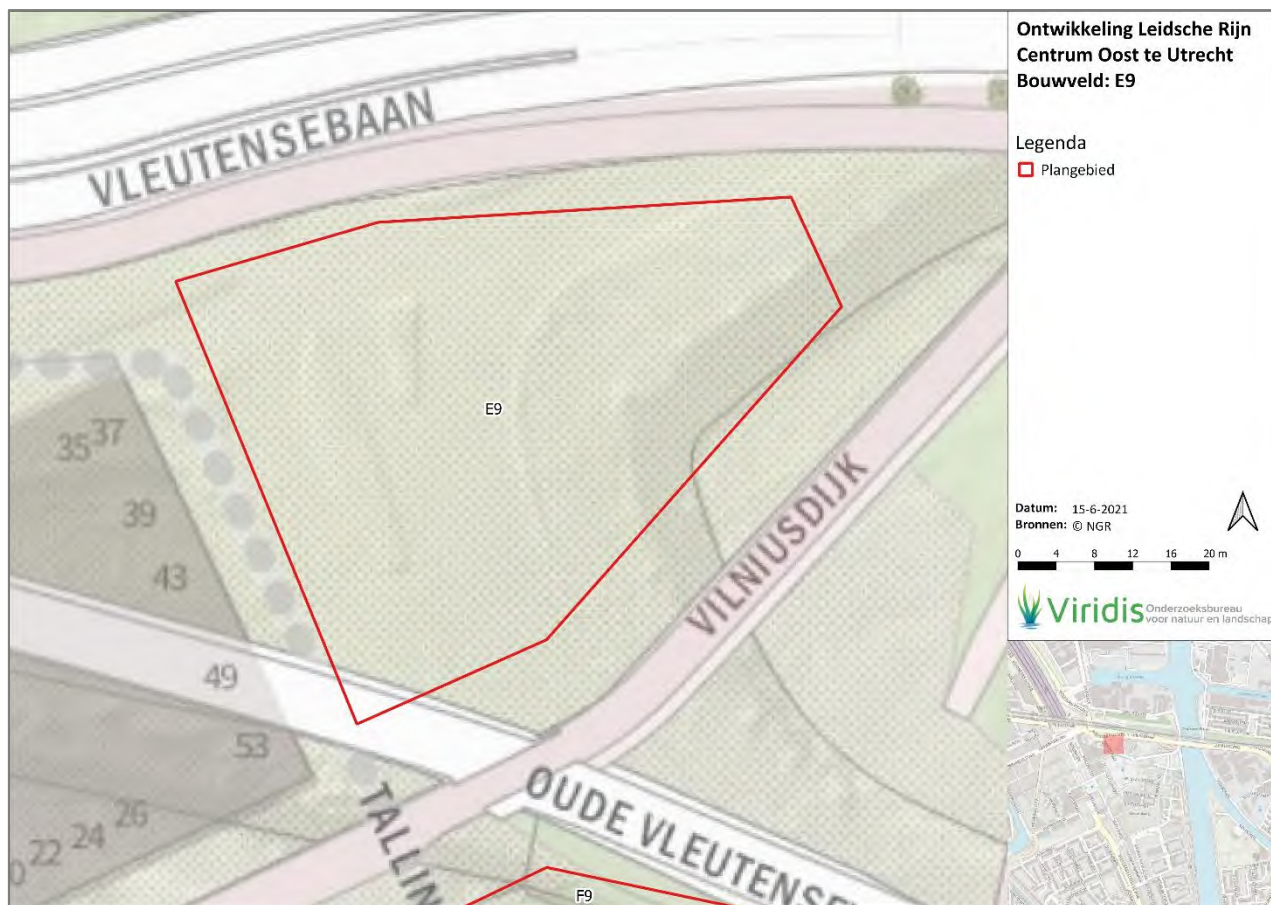

2. Beschrijving bouwvelden

Behoort tot het bouwarchief

2.1. Bouwveld E9

Dit bouwveld is afgegraven en heeft enkel ruderaal pioniervegetatie, bestaande uit o.a. brandnetel (*Urtica dioica*), hondsdrif (*Glechoma hederacea*), klein hoefblad (*Tussilago farfara*) en smeerwortel (*Symphitum officinale*) aan de randen van het bouwveld.

Figuur 2.1 | Bouwveld E9

Afbeelding 2.1.1

Afbeelding 2.1.2

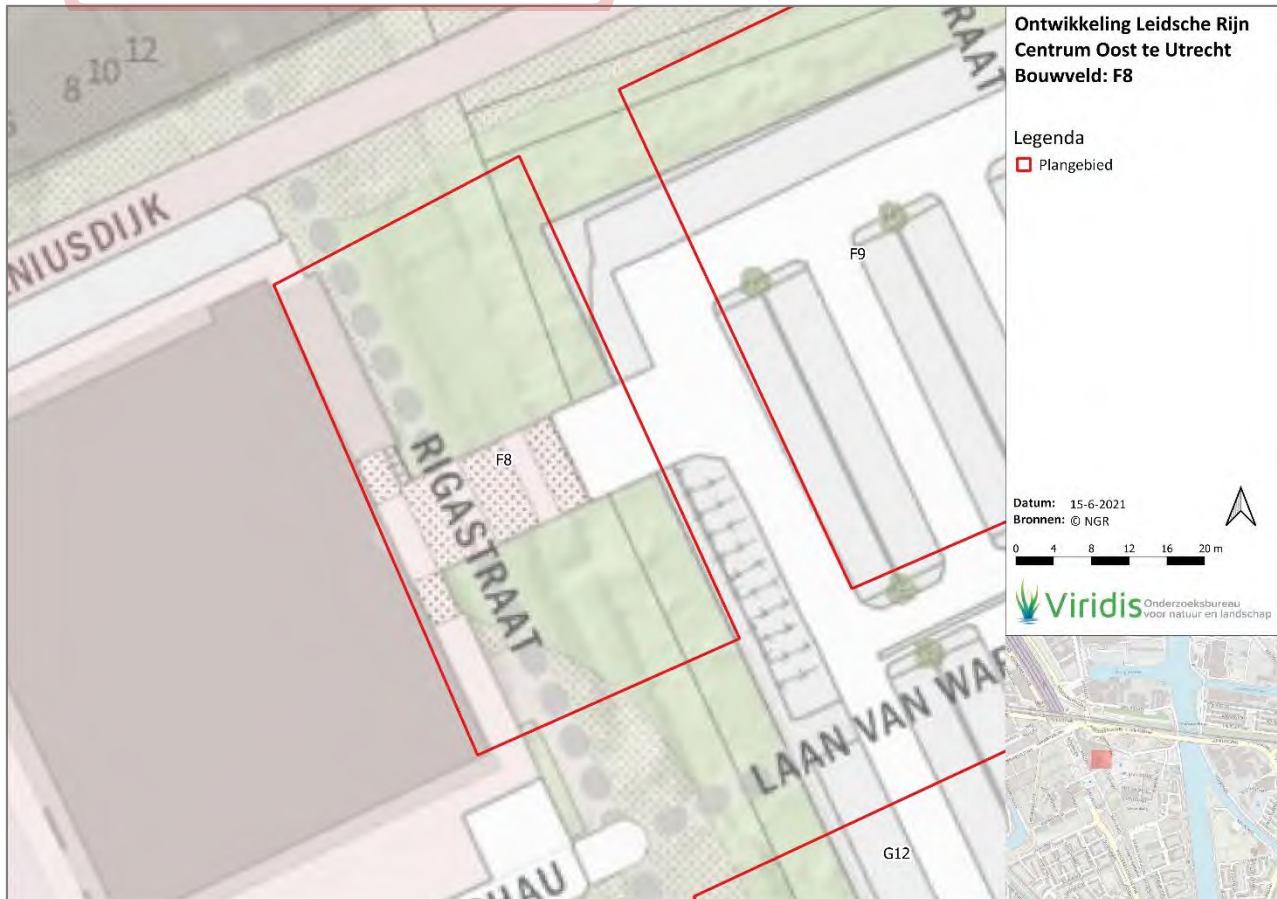

Afbeelding 2.1.3

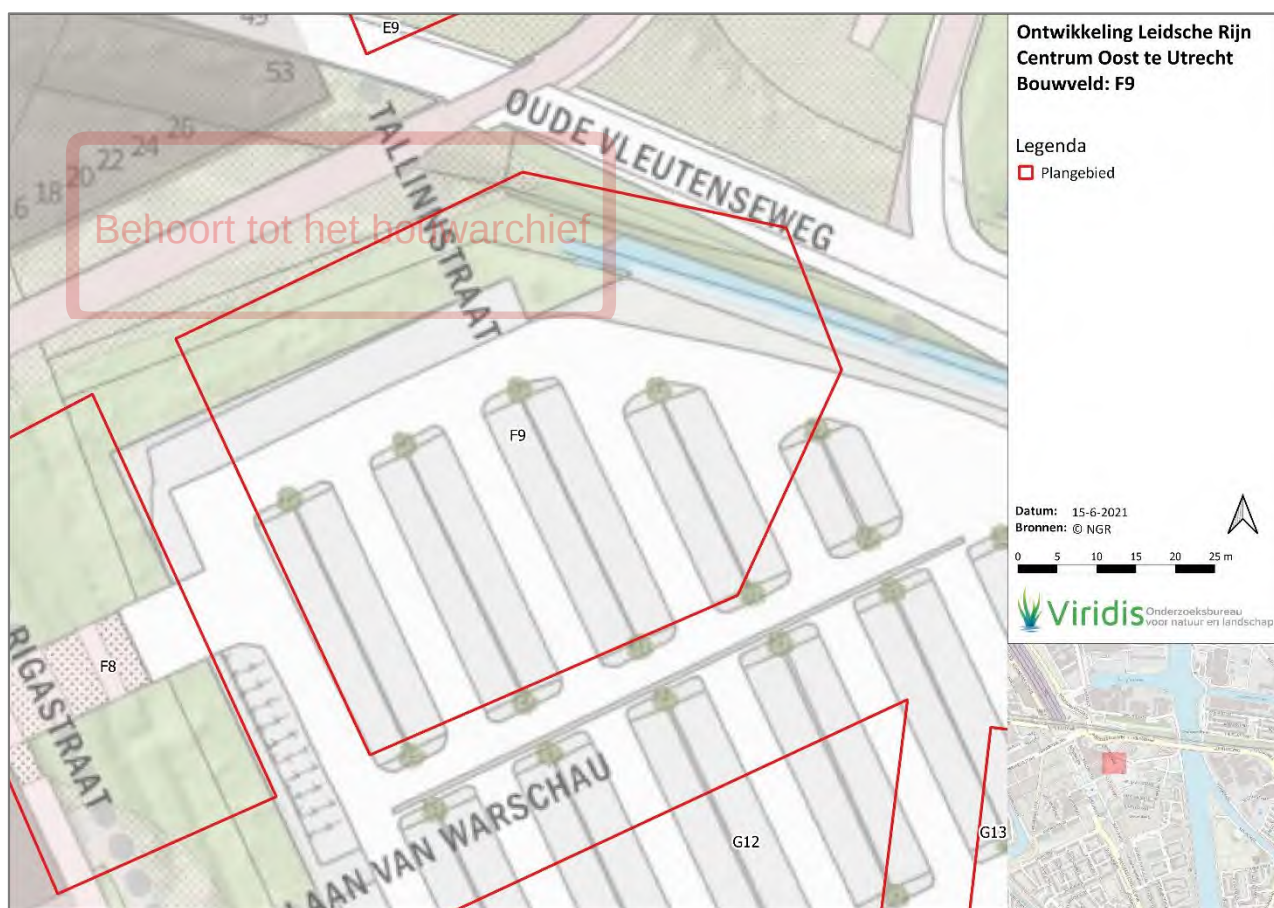
2.2. Bouwveld F8 en F9 (direct aangrenzend)

Deze bouwvelden liggen aaneengesloten en zijn grotendeels afgegraven. De bouwvelden hebben enkel ruderale vegetatie op de taluds. Langs het bouwveld F9, aan de noordoostelijke zijde, is een sloot aanwezig met een goed ontwikkelde oeversvegetatie. Hier groeit onder andere pluimzegge (*Carex paniculata*) en grote lisdodde (*Typha latifolia*). Er is potentie voor soorten van de Utrechtse lijst zoals de grote kattenstaart (*Lythrum salicaria*) en de grote wederik (*Lysimachia vulgaris* L.). In de sloot was een meerkoetpaar (*Fulica atra*) aan het foerageren, maar een nest is niet aangetroffen.

Figuur 2.2 | Bouwveld F8

Figuur 2.3 | Bouwveld F9

Afbeelding 2.3.1

Afbeelding 2.3.2

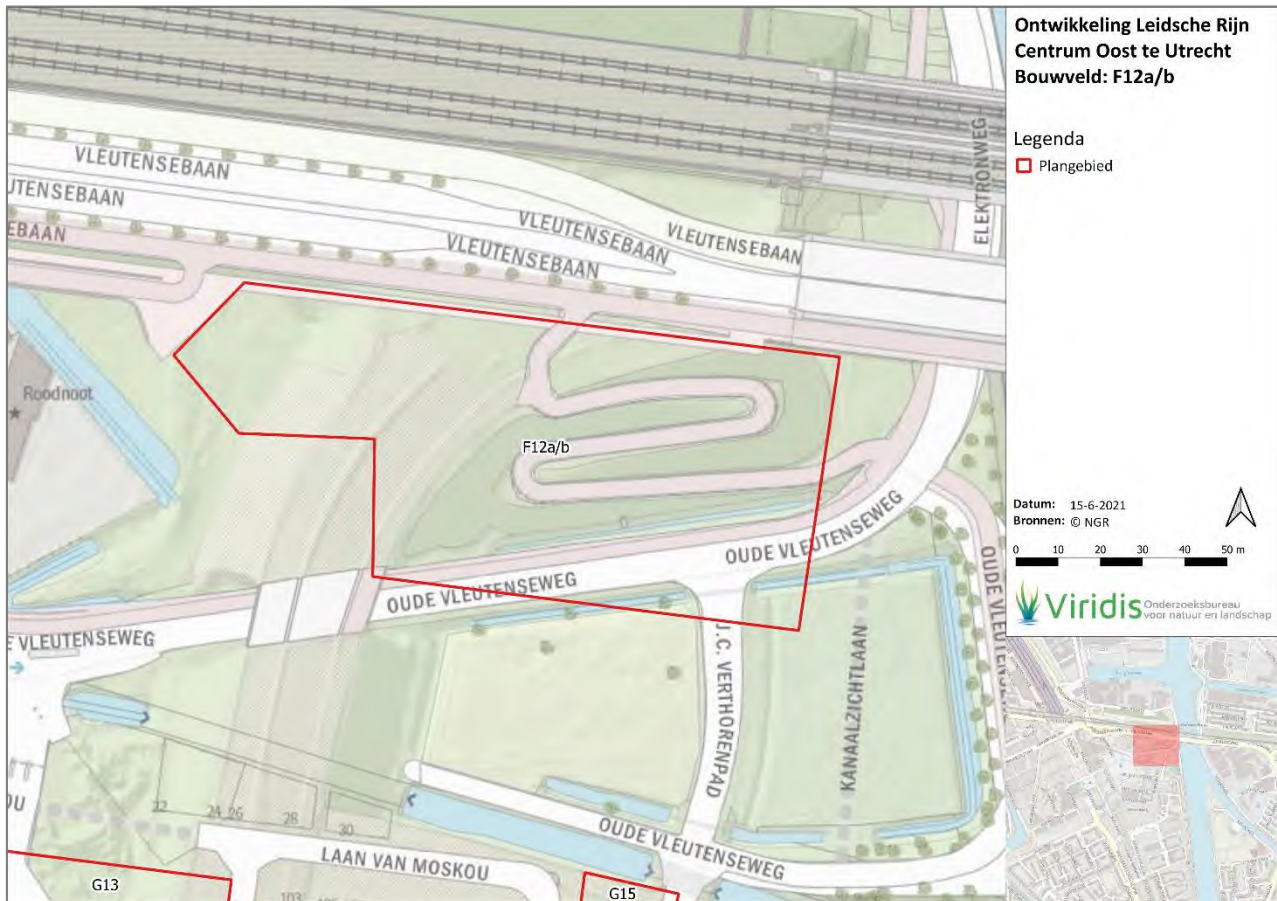
Afbeelding 2.3.3

2.3. Bouwveld F12 (a, b)

Dit bouwveld bestaat grotendeels uit een goed ontwikkelde kruidenvegetatie, met name langs het fietspad. In de westelijke helft is er een zand/substraat groeve bijna helemaal zonder vegetatie, met uitzondering van de steile helling. Boven naast het fietspad is een middelgrote kale plek met zeer verspreide vegetatie. Soorten die op deze locatie vastgesteld zijn: gewone veldsla (*Valerianella locusta*), grote klaproos (*Papaver rhoeas*), heermoes (*Equisetum arvense*), reigersbek (*Erodium cicutarium*), zachte ooievaarsbek (*Geranium molle*) en zandraket (*Arabidopsis thaliana*).

Aan de top van de helling tussen de groeve en de boerderij is een fazantvrouwtje (*Phasianus colchicus*) agetroffen die mogelijk op het nest zat. Een sloot met weinig vegetatie loopt langs de Oude Vleutenseweg.

Figuur 2.4 | Bouwveld F12 (a, b)

Afbeelding 2.4.1

Afbeelding 2.4.2

Afbeelding 2.4.3

Afbeelding 2.4.4

Afbeelding 2.4.5

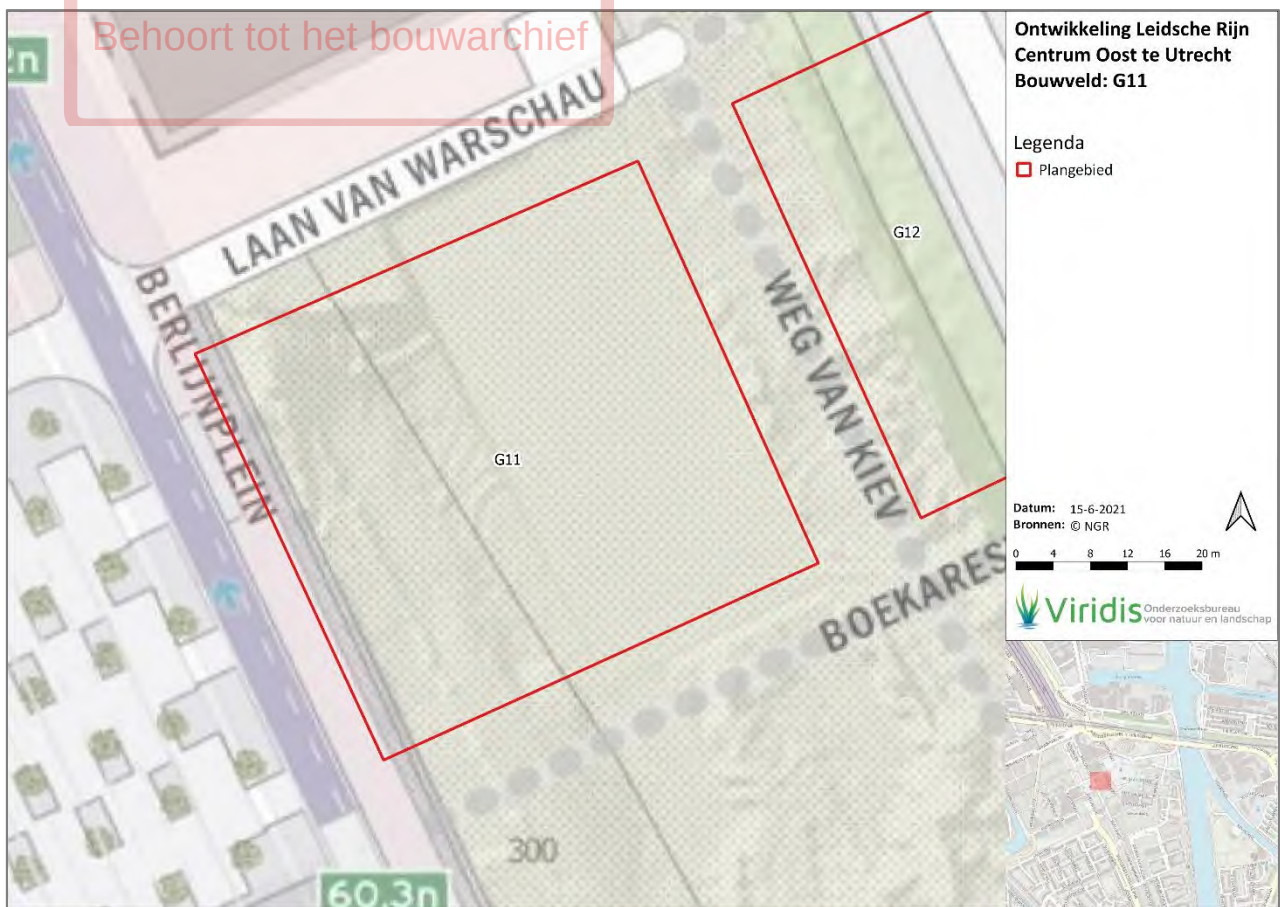

Afbeelding 2.4.6

2.4. Bouwveld G11

Dit bouwveld bestaat uit een vrij groen veld bestaande uit goed ontwikkelde ruderaal vegetatie. In dit bouwveld is een groeilocatie van grote kaardebol (*Dipsacus fullonum*) aanwezig. Daarnaast o.a. zilverschoon (*Potentilla anserina*).

Figuur 2.5 | Bouwveld G11

Afbeelding 2.5.1

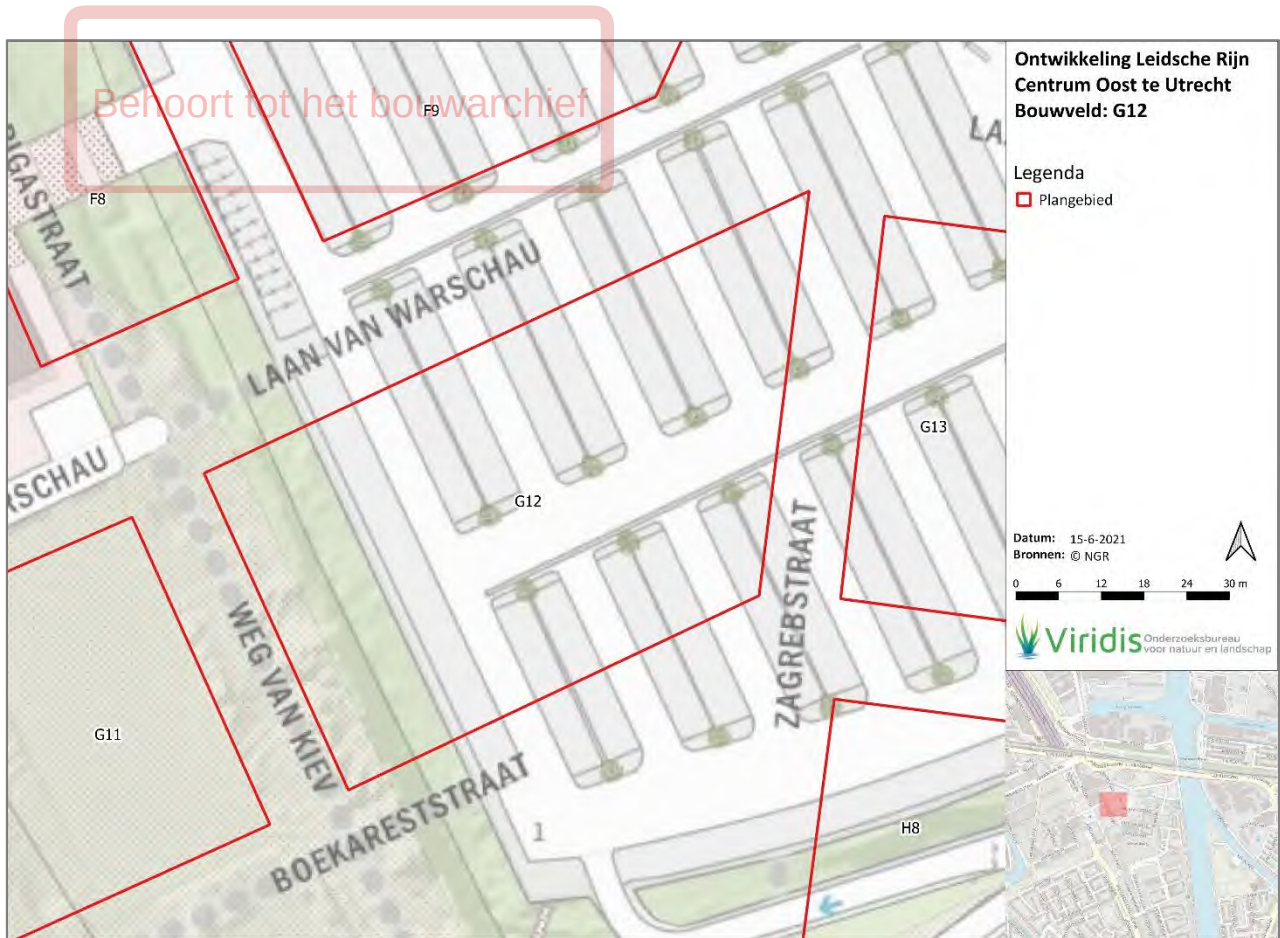

Afbeelding 2.5.2

2.5. Bouwveld G12

Bouwveld G12 lijkt zeer veel op bouwveld F9 en in het veld is de begrenzing tussen deze twee bouwvelden lastig te onderscheiden.

Figuur 2.6 | Bouwveld G12

Afbeelding 2.6.1

Afbeelding 2.6.2

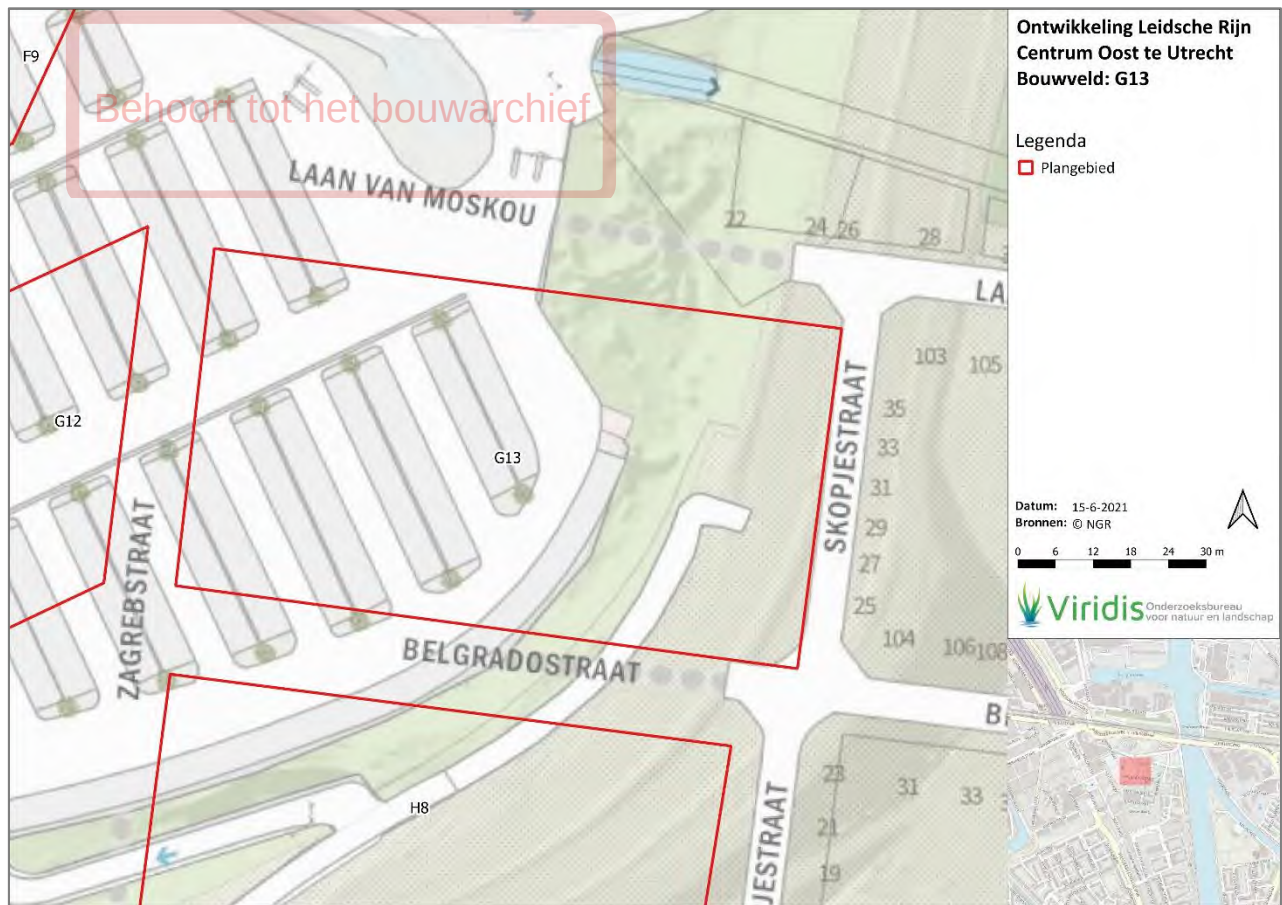

Afbeelding 2.6.3

2.6. Bouwveld G13

Dit bouwveld lijkt in soortensamenstelling erg op het aangrenzende bouwveld G12.

Figuur 2.7 | Bouwveld (G13)

Afbeelding 2.7.1

2.7. Bouwveld G15 (a, b, c)

Op deze bouwplaats ligt momenteel een tijdelijke parkeerplaats die het grootste deel van het bouwveld beslaat. Daarnaast groeit er een kenmerkend ruderaal pioniervegetatie met onder andere veel speerdistel (*Cirsium vulgare*). Ten oosten van G15 ligt een sloot met veel bomen en struiken omheen, o.a. zwarte els (*Alnus glutinosa*), gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), es (*Fraxinus excelsior*), schietwilg (*Salix alba*), braam (*Rubus fruticosus*), zwarte vlier (*Sambucus nigra*) en rode kornoelje (*Cornus sanguinea* L.). In deze bosschage kunnen algemene broedvogels tot broeden komen, zoals merel (*Turdus merula*) en tijtjaf (*Phylloscopus collybita*).

Figuur 2.8 | Bouwveld G15 (a, b, c)

Afbeelding 2.8.1

Afbeelding 2.8.2

Afbeelding 2.8.3

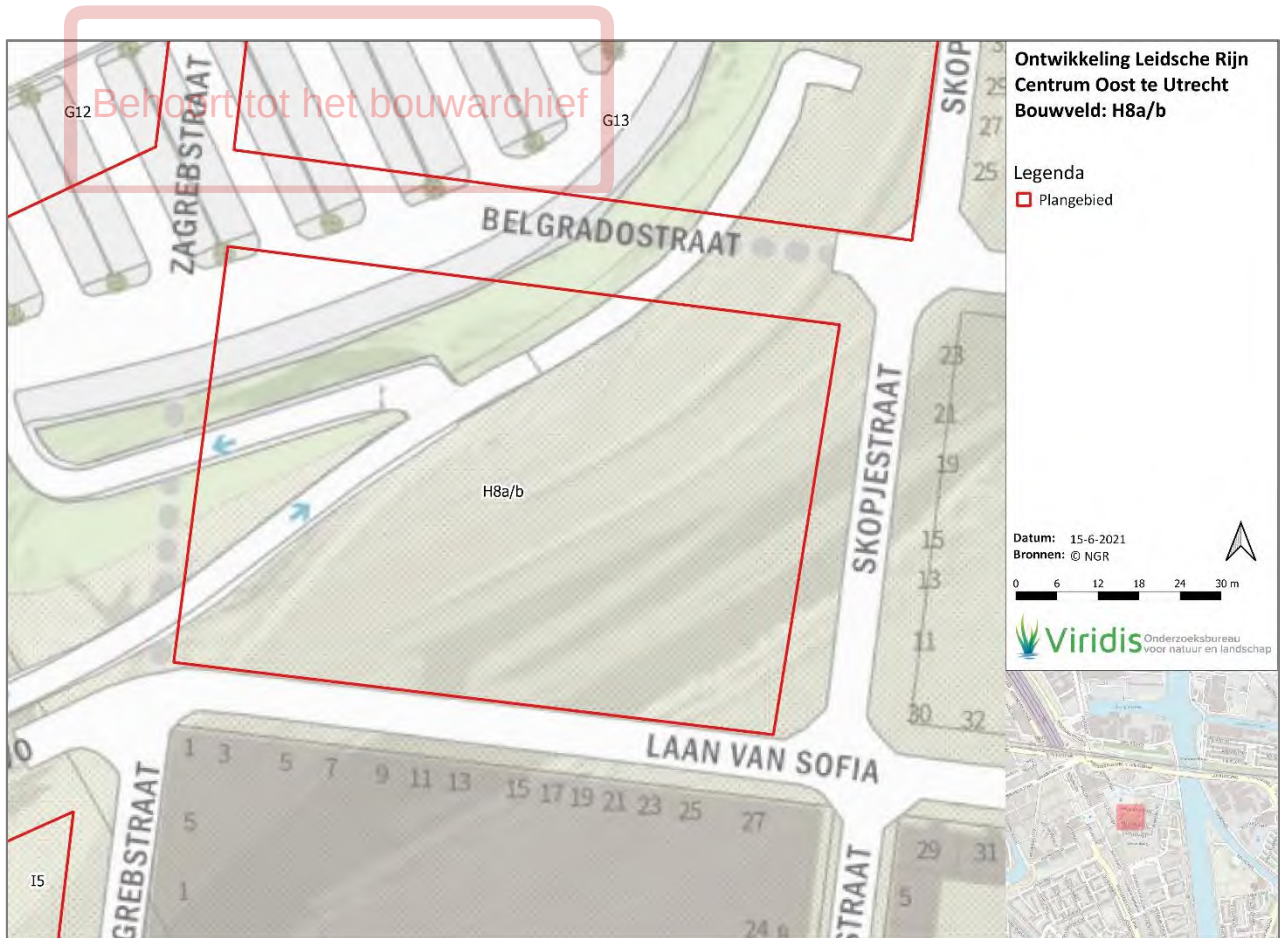

Afbeelding 2.8.4

2.8. Bouwveld H8 (a, b)

Bouwveld H8 is grotendeels afgegraven zonder vegetatie. Voor de rest is er een verspreide ruderaale vegetatie te vinden met o.a. grote weegbree (*Plantago major*).

Figuur 2.9 | Bouwveld H8 (a, b)

Afbeelding 2.9.1

Afbeelding 2.9.2

Afbeelding 2.9.3

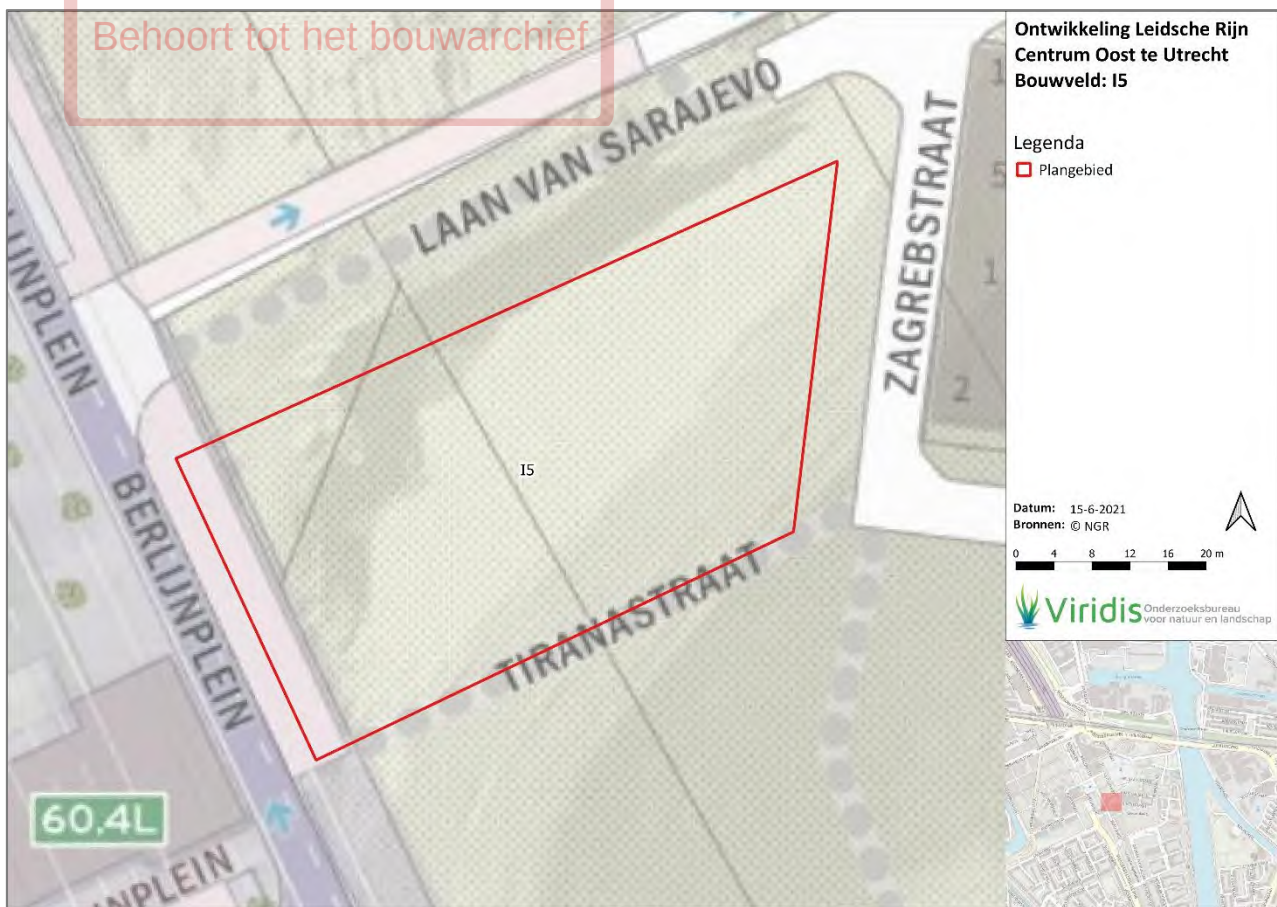

Afbeelding 2.9.4

2.9. Bouwveld I5

Dit bouwveld bestaat uit een redelijk groen veld bestaande uit goed ontwikkelde ruderaal vegetatie. Vastgestelde soorten bestaan uit: herderstasje (*Capsella bursa-pastoris*), hoenderbeet (*Lamium amplexicaule*) en grote ereprijs (*Veronica persica*).

Figuur 2.10 | Bouwveld I5

Afbeelding 2.10.1

Afbeelding 2.10.2

3. Onderzoeksmethode

Behoort tot het bouwarchief

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hiermee is de ecologische waarde van het plangebied onderzocht door middel van een literatuuronderzoek en een veldinventarisatie. Op deze manier wordt het voorkomen bepaald van beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming. De gebruikte onderzoeksmethoden worden hieronder beschreven.

3.1. Literatuuronderzoek

Voor het literatuuronderzoek naar soorten beschermd onder de Wnb en de Utrechtse soortenlijst is o.a. gebruik gemaakt van verspreidingsgegevens uit het archief van Bureau Viridis, de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van soortenorganisaties gebruikt. De gebruikte bronnen staan vermeld in hoofdstuk 8.

De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het plangebied verwacht kunnen worden. Tijdens het veldbezoek is speciale aandacht besteed aan het mogelijke voorkomen van deze soorten.

3.2. Veldonderzoek

Bureau Viridis heeft op 5-5-2021 een veldbezoek uitgevoerd. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging, terreingesteldheid en *expert judgement* beoordeeld of in en rond het plangebied beschermde natuurwaarden kunnen voorkomen of dat er voor beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is.

3.3. Effectenanalyse

De uit het literatuuronderzoek en veldonderzoek verkregen gegevens van beschermde soorten zijn geanalyseerd om na te gaan of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Als blijkt dat er beschermde natuurwaarden zijn die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de plannen is dit beschreven in onderhavige rapportage. Wanneer mogelijk worden alternatieven of mitigerende maatregelen voorgesteld om negatieve effecten te voorkomen of te verzachten. Indien de aanwezigheid van de soorten en/of de negatieve effecten nader onderzoek behoeft wordt dit aangegeven in de toetsing.

4. Soortbescherming

Behoort tot het bouwarchief

Dier- en plantensoorten zijn verdeeld in drie categorieën en worden in meer of mindere mate beschermd:

- Vogelrichtlijnsoorten, hieronder vallen alle inheemse vogelsoorten (artikel 3.1);
- Habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5);
- Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10).

Per wetsartikel gelden een aantal verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden bij de geplande ingreep. Bij ruimtelijke ingrepen houdt dit hoofdzakelijk verband met de bescherming van nesten, bescherming van verblijfplaatsen en voortplantingsbiotoop en verbod op het doden of verwonden van beschermde soorten. Op deze verbodsbepalingen gelden enkele uitzonderingen. Zo is provinciaal een vrijstellingslijst vastgesteld met daarop een aantal soorten waarvoor deze verbodsbepalingen niet gelden. Ook kan er in specifieke gevallen gewerkt worden volgens een ministerieel goedgekeurde gedragscode waarin voorschriften opgenomen zijn om de effecten te beperken. Naast de verbodsartikelen voor de soorten en gebieden geldt ook een algemene zorgverplichting (artikel 1.11) voor alle inheemse dier- en plantensoorten, inclusief de niet beschermde en vrijgestelde soorten. Deze verplichting beoogt het voorkomen of beperken van de schade aan in het wild levende soorten en gebieden. Deze zorgverplichting geldt voor alle hieronder beschreven soortgroepen en zal daarom niet nog eens per soortgroep worden beschreven. In het volgende hoofdstuk worden algemene mitigerende maatregelen beschreven om aan de zorgplicht te voldoen.

Hieronder worden de resultaten van het literatuuronderzoek en veldonderzoek per soortgroep besproken. Per soortgroep is een effectenbeoordeling opgenomen waarin helder beschreven wordt of er negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten zijn en, indien van toepassing, of er mitigerende maatregelen mogelijk zijn om deze effecten te voorkomen.

4.1. Vaatplanten

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF en op basis van terreingesteldheid worden geen beschermde vaatplanten verwacht in het plangebied. Er zijn tijdens het veldbezoek ook geen beschermde vaatplanten aangetroffen. Het plangebied bestaat uit braakliggende terreinen met voornamelijk ruderaal soorten. Beschermde vaatplanten hebben zeer specifieke habitateisen en groeien voornamelijk op voedselarme, kalkhoudende bodem. In een stedelijke omgeving als deze zijn dergelijke soorten niet verwachten.

Op bouwveld G11 is een groeilocatie van de grote kaardebol aanwezig. Langs de sloot is tijdens het eerste onderzoek bij bouwveld F9 potentie vastgesteld voor twee soorten van de Utrechtse soortenlijst: grote kattenstaart en grote wederik, hoewel deze tijdens dit eerste veldbezoek niet zijn aangetroffen. Bij een tweede bezoek op 3 augustus 2021, in het kader van een veldbezoek aan een nabijgelegen bouwlocatie is de sloot nogmaals onderzocht. Tijdens dit bezoek is de aanwezigheid van grote kattenstaart en grote wederik uitgesloten.

Effectbeoordeling vaatplanten

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat onder de Wnb beschermde vaatplanten in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Negatieve effecten op beschermde soorten vaatplanten zijn daarom uitgesloten. Een nader onderzoek naar beschermde vaatplanten is daarom niet noodzakelijk.

Op basis van het onderzoek zijn negatieve effecten op soorten van de Utrechtse soortenlijst niet uit te sluiten. In de plannen dient rekening te worden gehouden met de groeiplaats van gewone kaardebol (bouwveld G11).

Conclusie vaatplanten

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde vaatplanten aanwezig zijn.

- Op bouwveld G11 is een groeilocatie van grote kaardebol aanwezig, geadviseerd wordt om:
 - de groeilocatie van deze soort te behouden,
 - de groeilocatie voorzichtig af te graven en op een andere locatie terug te brengen
 - De zaden van de soort te verzamelen en deze op een nieuwe locatie in de buurt uit te zaaien

Op deze manier kan de groeilocatie van de soort behouden worden. Geschikte alternatieve locaties zijn de groenstrook aan de oostzijde van het plangebied, of op locaties waar de ontwikkelingen inmiddels zijn afgerond en groenstroken zijn gerealiseerd. De uiteindelijke locatie zal in overleg met de gemeente Utrecht bepaald moeten worden.

4.2. Grondgebonden zoogdieren

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF is alleen het voorkomen bekend van algemene grondgebonden zoogdieren als konijn en haas die voorkomen in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Deze soorten staan op een lijst met soorten die in de Provincie Utrecht vrijgesteld zijn van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (Bijlage B).

Beschermde grondgebonden zoogdieren zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en worden op basis verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop, braakliggend terrein, niet verwacht. Er zijn bijvoorbeeld geen gebouwen of bomen aanwezig die nestplaatsen kunnen bieden aan bijvoorbeeld eekhoorn of steenmarter.

Effectbeoordeling grondgebonden zoogdieren

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde grondgebonden zoogdieren (met uitzondering van enkele vrijgestelde soorten als haas of konijn) in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde grondgebonden zoogdieren. Wel moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). Een nader onderzoek naar beschermde grondgebonden zoogdieren is niet noodzakelijk.

Conclusie grondgebonden zoogdieren

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Negatieve effecten op beschermde grondgebonden zoogdieren uitgesloten zijn.
- Er rekening gehouden moet worden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

4.3. Vleermuizen

Op basis van het literatuuronderzoek is het bekend dat in de directe omgeving van het plangebied vleermuizen verwacht kunnen worden. Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt onderscheid gemaakt in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foeragegebied.

Vaste verblijfplaatsen

Vleermuizen zijn globaal te verdelen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en boombewonende soorten zoals rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentoni*). Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (in spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, achter dakbeschot en in schoorstenen etc.). Andere soorten zoals de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Uit de literatuur (NDFF) is bekend dat in de omgeving o.a. gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en rosse vleermuis voorkomt. Er zijn geen gebouwen of bomen aanwezig die verblijfplaatsen kunnen bieden aan gebouwbewonende en/of boombewonende vleermuizen. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn daarom uitgesloten.

Vliegroutes

Om zich van verblijfplaats naar foerageergebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. De gewone dwergvleermuis gebruikt bijvoorbeeld vaak bomenrijen om zich te oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te verplaatsen. Vleermuizen moeten dan een

alternatieve route gebruiken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een significant negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Het verdwijnen van een essentiële vliegroute leidt zo tot het niet meer functioneren van een verblijfplaats. Dergelijke essentiële vliegroutes zijn strikt beschermd.

In het plangebied is geen sprake van doorlopende lijnvormige elementen. Essentiële vliegroutes zijn daarom in het plangebied uitgesloten.

Foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

Het is uitgesloten dat er essentieel foerageergebied aanwezig is in het plangebied. Vanwege de afwezigheid van bijvoorbeeld bosschages of waterpartijen zal het gebied hoogstens sporadisch gebruikt worden door vleermuizen om boven te foerageren. In de omgeving zijn geschiktere structuren zoals bomen en water aanwezig als potentieel foerageergebied.

Effectbeoordeling vleermuizen

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen met zekerheid uit te sluiten. Essentiële vliegroutes en foerageergebied zijn eveneens uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikte structuren. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op vleermuizen. Een nader onderzoek naar vleermuizen is daarom ook niet noodzakelijk.

Conclusie vleermuizen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Het uitgesloten is dat in het plangebied verblijfplaatsen van boom- of gebouwbewonende vleermuissoorten aanwezig zijn.
- Er geen essentiële vliegroutes aanwezig zijn in het plangebied.
- Het plangebied als foerageergebied door vleermuizen gebruikt kan worden, echter niet als essentieel foerageergebied.

4.4. Vogels

Voor vogels wordt in de Wet natuurbescherming onderscheid gemaakt tussen soorten met een jaarrond beschermde nestplaats en algemene broedvogels waarvan de nesten uitsluitend beschermd zijn gedurende de periode waarin deze in gebruik zijn (zie Tabel A in Bijlage A). In het plangebied is bekeken of er jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels aanwezig (kunnen) zijn. Ook is gezocht naar nesten van en geschikte nestgelegenheid voor algemene broedvogels.

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal soorten met jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het plangebied voor. Het betreft buizerd (*Buteo buteo*), huismus (*Passer domesticus*) gierzwaluw (*Apus apus*), grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*), ooievaar (*Ciconia ciconia*), roek (*Corvus frugilegus*) en sperwer (*Accipiter nisus*).

De bouwvelden bieden geen potentie voor vogels met jaarrond beschermde nesten, deze broeden ofwel in gebouwen of in hoge bomen of boomgroepen. Deze elementen zijn niet in het plangebied aanwezig. Jaarrond beschermde nesten zijn dan ook uitgesloten.

Algemene broedvogels

In de omgeving komen verschillende algemene broedvogels voor. In het plangebied en de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van o.a. fazant (*Phasianus colchicus*), graspieper (*Anthus pratensis*), kleine plevier (*Charadrius dubius*), putter (*Carduelis carduelis*) en torenvalk (*Falco tinnunculus*) (NDFF). Tijdens het veldwerk zijn geen vogels of nesten van vogels in het plangebied aangetroffen. Veel soorten broeden in struweel of bosschages die enkel aanwezig buiten de begrenzing van de bouwvelden, zo kunnen bij bouwveld G15 in de bosschages langs de sloot merel en tjiftjaf (Utrechtse soortenlijst) tot broeden komen.

Op bouwveld F12 was vermoedelijk een nestlocatie van fazant aanwezig, mogelijk kan deze soort ook op omliggende bouwvelden in hogere vegetatie tot broeden komen.

Effectbeoordeling vogels

Negatieve effecten op jaar rond beschermde nestplaatsen zijn uitgesloten omdat geschikte biotopen voor dergelijke nestplaatsen ontbreken. Nader onderzoek naar jaar rond beschermde nesten is niet noodzakelijk.

Negatieve effecten op nesten van algemene broedvogels zijn niet op voorhand uit te sluiten. Tijdens het veldbezoek was één nest van een fazant aanwezig. Dit nest is ten tijde van het opstellen van het rapport vermoedelijk niet meer in gebruik, en over het algemeen genomen hebben fazanten slechts één broedsel per jaar. Het is echter zeer waarschijnlijk dat de jonge, niet vliegvlugge jongen zich nog op het bouwveld bevinden. Tevens is het mogelijk dat er andere nog wel in gebruik zijnde nesten van de fazant aanwezig zijn op een van de bouwvelden. In gebruik zijnde nesten zijn beschermd onder de Wet Natuurbescherming. Wanneer er werkzaamheden worden uitgevoerd terwijl er kuikens of in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn kunnen negatieve effecten optreden. Om negatieve effecten op in gebruik zijnde nesten van algemene broedvogels te voorkomen dienen mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden zoals vermeld in hoofdstuk 5.

Wanneer de bosschages bij bouwveld G15 verwijderd worden voor de ontwikkeling zijn negatieve effecten op nestlocaties van tiftjaf en merel niet uit te sluiten.

Conclusie vogels

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen jaar rond beschermde nesten aanwezig zijn.
- Negatieve effecten op vogels met jaar rond beschermde nesten zijn uitgesloten.
- Er binnen het plangebied algemene broedvogels met niet-jaar rond beschermde nesten tot broeden kunnen komen, waarvan de nesten tijdens werkzaamheden in het broedseizoen vernield kunnen worden of ernstige verstoring tot hetzelfde effect leidt. Tevens kunnen aanwezige niet vliegvlugge kuikens bij de werkzaamheden gedood worden. Dit is een overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 1 en 2.

- Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk, de mitigerende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 5.
- Het verwijderen van de bosschages bij bouwveld G15 kan negatieve effecten veroorzaken op de nestlocaties van tiftjaf en merel, de broedlocaties gaan daarbij verloren. In het kader van de Utrechtse soortenlijst dienen er in dat geval vervangende nestlocaties aangeboden te worden. Het aanplanten van struiken en bomen rondom de nieuwe bebouwing zal deze soorten voorzien van nieuwe nestlocaties, hiermee zal voldaan worden aan de vereiste compensatie

4.5. Vissen

In het plangebied is bij bouwveld F9 een sloot aanwezig. Hoewel vissen ten tijde van de Quicksan niet aangetroffen zijn bij bemonstering, kan niet uitgesloten worden dat deze niet aanwezig zijn. Beschermde soorten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Er is specifiek gelet op beschermde vissen als de grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) tijdens het veldbezoek, maar het habitat voldoet niet aan de eisen van de soort wegens onder meer het ontbreken van een rijke (onder)watervegetatie en een gevarieerde oevervegetatie. De bodem van de te dempen watergang bestaat ook niet uit zand of stevige klei met een voldoende dikke sliblaag. In het plangebied zijn in het geheel geen geschikte biotopen voor beschermde vissen aanwezig.

Bittervoorn (*Rhodeus amarus*) en kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) van de Utrechtse soortenlijst kunnen mogelijk wel voorkomen in aanwezige sloot.

Effectbeoordeling vissen

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde vissen in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen. Een nader onderzoek naar beschermde vissen is niet noodzakelijk.

Bittervoorn en kleine modderkruiper zijn algemene soorten die in de omgeving veel voorkomen. Door het dempen van de sloot gaat leefgebied van deze soorten verloren. Daarom dient in de nieuwe situatie rekening te worden gehouden met het leefgebied van deze soorten zodat voldoende leefgebied behouden blijft. Dit kan gaan om behoud van de potentiële locatie of door het terugbrengen van evenveel biotoop voor de

betreffende soorten. Ook moet bij het eventuele dempen van een watergang rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

Conclusie vissen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- Er in het plangebied geen beschermde vissen aanwezig zijn.
- Negatieve effecten op de Utrechtse soorten bittervoorn en kleine modderkruiper zijn door het eventuele dempen van de sloot niet uitgesloten. In de nieuwe situatie dient daar rekening mee te houden door behoud van het potentiële leefgebied of door het terugbrengen van evenveel biotoop voor de betreffende soorten. Er dient wel rekening gehouden moet worden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). Zie hoofdstuk 5.

4.6. Amfibieën

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF komen beschermde amfibieën in de omgeving van het plangebied voor, waaronder gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana temporaria*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Deze soorten zijn beschermd onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, maar deze soorten zijn door Provincie Utrecht vrijgesteld van de verboden in de Wet natuurbescherming (Bijlage B).

Andere beschermde amfibieën worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en de terreingesteldheid niet verwacht in het plangebied of binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden. Beschermde amfibieën komen voornamelijk voor in veen- of heidegebieden, in schone vennen, poelen en vijvers en in uiterwaarden. Dergelijk gebied is niet in het plangebied aanwezig.

Effectbeoordeling amfibieën

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde amfibieën (met uitzondering van enkele vrijgestelde soorten) in het plangebied of binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde amfibieën. Wel moet rekening worden gehouden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet

natuurbescherming). Een nader onderzoek naar beschermde amfibieën is niet noodzakelijk.

Conclusie amfibieën

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde amfibieën aanwezig zijn.
- Er rekening gehouden moet worden met de algemene zorgverplichting (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming). Zie hoofdstuk 5.

4.7. Reptielen

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF en op basis van terreingesteldheid worden geen beschermde reptielen verwacht in het plangebied. De meeste reptielensoorten houden zich vooral op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos, - heide- en veengebieden. Ringslangen komen veel voor nabij watervoerende elementen zoals oevers van grote waterpartijen en poelen. Al deze biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig.

Effectbeoordeling reptielen

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde reptielen in het plangebied of binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde reptielen. Een nader onderzoek naar beschermde reptielen is daarom ook niet noodzakelijk.

Conclusie reptielen

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde reptielen aanwezig zijn.

4.8. Ongewervelden

Op basis van bekende verspreidingsgegevens van de NDFF en op basis van terreingesteldheid worden geen beschermde ongewervelden verwacht in het plangebied. Beschermde ongewervelde diersoorten, zoals dagvlinders en libellen, stellen namelijk zeer specifieke eisen aan hun biotoop. In het plangebied zijn geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig. Zij worden daarom ook niet verwacht.

Op de Utrechtse soortenlijst staan nog enkele soorten wilde bijen en de wijngaardslak. De wijngaardslak komt in de omgeving niet voor en is uit te sluiten op basis van verspreiding. Op basis van de

terreingesteldheid is het voorkomen van de wilde bijen van de Utrechtse soortenlijst uitgesloten. Binnen het plangebied bevinden zich geen geschikte voortplantingslocaties voor de soorten. Tevens zijn deze soorten gespecialiseerd in specifieke plantfamilies of specifieke plantgenus voor de stuifmeelbehoefte. Bij de sloot bij bouwveld F9 is potentie voor grote kattenstaart en grote wederik, deze planten worden door de kattenstaartbij (*Melitta nigricans*) en gewone slobkousbij (*Macropis europaea*) gebruikt voor de voedselvoorziening. Echter is de potentie voor deze soorten slechts beperkt tot één sloot binnen het gehele plangebied. Gezien het ontbreken van geschikte voortplantingslocaties én voldoende aanbod kan het voorkomen van de wilde bijen van de Utrechtse soortenlijst daarmee worden uitgesloten.

Effectbeoordeling ongewervelden

Op basis van het literatuur- en veldonderzoek is niet te verwachten dat beschermde ongewervelden in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de

werkzaamheden voorkomen. Het is daarom uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op beschermde ongewervelden. Een nader onderzoek naar beschermde ongewervelden is daarom ook niet noodzakelijk.

Conclusie ongewervelden

Vanuit bovenstaande kan worden geconcludeerd dat:

- In het plangebied geen beschermde ongewervelden aanwezig zijn.

4.9. Paddenstoelen

Op de Utrechtse soortenlijst zijn ook paddenstoelen meegenomen, die geen wettelijke bescherming genieten. De paddenstoelen op de Utrechtse soortenlijst stellen specifieke eisen aan hun omgeving. Geschikte biotopen komen niet voor op de bouwvelden. De aanwezigheid van deze soorten worden uitgesloten.

5. Mitigatie soortbescherming

Behoort tot het bouwarchief

Onderstaand is per soort(groep) beschreven met welke mitigerende maatregelen er invulling wordt gegeven aan het voorkomen dan wel te verminderen van negatieve effecten op zowel soort- als populatieniveau.

5.1. Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de algemene zorgverplichting opgenomen. In dit artikel is beschreven dat eenieder verplicht is om voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De algemene zorgplicht geldt te allen tijde bij het uitvoeren van werkzaamheden, ongeacht of deze typeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud en ongeacht of er beschermde soorten aanwezig zijn. Dit laatste wil dus zeggen dat ook als er geen beschermde soorten voorkomen de algemene zorgverplichting toch in acht genomen dient te worden. Hiervoor dienen algemene mitigerende maatregelen uitgevoerd te worden. Deze algemene mitigerende maatregelen zijn onderstaand beschreven.

- Werkzaamheden in het plangebied dienen met de minste schade voor aanwezige planten en dieren uitgevoerd te worden.
- Wees alert op dieren in het plangebied. Wacht tot dieren zelfstandig het gebied hebben verlaten.
- Werk vanuit het midden van het plangebied naar de rand, of werk langzaam in één werkrichting zodat verstoorde dieren de mogelijkheid hebben om het plangebied te verlaten. Draag er tevens zorg voor dat de richting waarin de dieren moeten vluchten voldoende beschutting of leefgebied biedt.
- Verlichting is alleen aan wanneer dat functioneel noodzakelijk is. De verlichting wordt voldoende afgeschermd en alleen op het werk gericht. Gebruik alleen verlichting met een naar beneden gerichte lichtbundel.
- Er dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.

5.2. Algemene broedvogels

Veel broedvogels zijn opportunisten die weinig eisen stellen aan hun omgeving. Alle vogelnesten zijn beschermd als ze in gebruik zijn. Algemene broedvogels zijn niet standvastig, ze kunnen ieder jaar op een andere plek broeden en zijn weinig kieskeurig. Soorten die tot broeden kunnen komen in of nabij het plangebied zijn o.a. fazant, merel en houtduif. Onderstaande maatregelen en aandachtspunten moeten in acht worden genomen ten aanzien van algemene broedvogels om een overtreding van artikel 3.1, lid 2 te voorkomen.

- Er kunnen in het plangebied algemene vogels tot broeden komen. Deze vogelnesten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode;
- De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn beschermd;
- Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van in gebruik zijnde nesten in de broed- en nestperiode. Voor verlaten nestplaatsen geldt dit niet;
- Het is in dit kader aan te bevelen om de werkzaamheden voor zover dat mogelijk is buiten de broedperiode om uit te voeren;
- Indien dit niet mogelijk is, dient het plangebied voorafgaande aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor vogels om tot broeden te komen;
- Het plangebied dient tot aan de start van de werkzaamheden ongeschikt gehouden te worden voor de vestiging van broedvogels door het kort houden van alle aanwezige vegetatie;
- Indien het niet mogelijk is om buiten de broedperiode te werken en/of het plangebied broedvrij te houden, dient het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een ecologisch deskundige (Bijlage D) gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedende vogels;
- Wanneer er geen vogels nestelen kan er begonnen worden met de ingreep. Bij aantreffen van een broedgeval in het plangebied wordt een

rustzone afgezet door een ecologisch deskundige en wordt de locatie met rust gelaten tot de jongen zijn uitgevlogen. Er mogen geen werkzaamheden in de directe zone rond een nest plaatsvinden. De omvang van deze zone wordt door de begeleidende ecooloog bepaald. Eventueel kan er met schermen gewerkt worden die visuele verstoring en/of verstoring door geluid naar een broedgeval beperken.

5.3. Utrechtse soortenlijst

Hieronder worden nogmaals de voorgestelde maatregelen in het kader van de Utrechtse soortenlijst herhaald:

- Op bouwveld G11 is een groeilocatie van grote kaardebol aanwezig, geadviseerd wordt om:
 - de groeilocatie van deze soort te behouden,
 - de groeilocatie voorzichtig af te graven en op een andere locatie terug te brengen
 - De zaden van de soort te verzamelen en deze op een nieuwe locatie in de buurt uit te zaaien

Op deze manier kan de groeilocatie van de soort behouden worden. Geschikte alternatieve locaties zijn de groenstrook aan de oostzijde van het plangebied, of op locaties waar de ontwikkelingen inmiddels zijn afgerond en groenstroken zijn gerealiseerd. De uiteindelijke locatie zal in overleg met de gemeente Utrecht bepaald moeten worden.

- Het verwijderen van de bosschages bij bouwveld G15 kan negatieve effecten veroorzaken op de nestlocaties van tjiftjaf en merel, de broedlocaties gaan daarbij verloren. In het kader van de Utrechtse soortenlijst dienen er in dat geval vervangende nestlocaties aangeboden te worden. Het aanplanten van struiken en bomen rondom de nieuwe bebouwing zal deze soorten voorzien van nieuwe nestlocaties, hiermee zal voldaan worden aan de vereiste compensatie.

6. Conclusie en advies

Behoort tot het bouwarchief

6.1. Beantwoording onderzoeksvragen

Om na te gaan of door de geplande ingrepen in het plangebied verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming al dan niet overtreden worden, worden de onderzoeksvragen onderstaand beantwoord.

Onderstaande beantwoording van de onderzoeksvragen geldt voor alle onderzochte bouwvelden, tenzij gespecificeerd.

- *Zijn in het plangebied beschermde soorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?*

Ja, het is niet uit te sluiten dat algemene broedvogels tot broeden kunnen komen in het plangebied. Andere beschermde soorten zijn uitgesloten in het plangebied.

Vanuit de Utrechtse soortenlijst is niet uitgesloten dat grote wederik en grote kattenstaart groeiplaatsen hebben langs de watergang en bittervoorn en kleine modderkruiper voorkomen in de watergang. Daarnaast is kunnen merel en tjiftjaf broeden in de directe omgeving van het bouwveld G15.

- *Ondervinden aanwezige beschermde soorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?*

Ja, wanneer de werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen kunnen algemene broedvogels en in gebruik zijnde nesten verstoord en/of vernietigd worden door de geplande werkzaamheden, tevens kunnen niet vliegvlugge kuikens van fazant gedood worden. Dit is een overtreding van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming.

- *Is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?*

Ja, door het nemen van de juiste mitigerende maatregelen worden negatieve effecten voorkomen. Deze mitigerende maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 5.

- *Is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren?*

Aanvullend onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten is niet noodzakelijk.

6.2. Conclusie

Uiteindelijk is hiermee de uiteindelijke vraag beantwoord:

- *Wat zijn de benodigde vervolgstappen om de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren?*

Met inachtneming van de in hoofdstuk 4 beschreven mitigerende maatregelen, zijn negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde soorten uitgesloten. Er is geen aanleiding tot het uitvoeren van nader onderzoek.

6.3. Kansen voor natuur

Er liggen kansen om de bebouwing en de omgeving daarvan geschikt te maken voor vleermuizen en broedvogels door natuurinclusief te bouwen. Daarnaast kan met de inrichting van de terreinen rekening gehouden worden met voldoende groen. Zo kunnen in plaats van gazons kruidenrijke velden tot ontwikkeling komen, en kunnen groenstroken langs wegen en fietspaden ingericht worden als groene linten met bomen, ondergroei en kruiden.

Natuurinclusief bouwen klinkt misschien ingewikkeld, maar dat is het niet. Soms is wat ruimte achter het dakbeschot of onder de dakpannen al voldoende om verblijfplaatsen te creëren voor vogels en vleermuizen. Het gaat dus ook niet ten koste van het woongenot of de isolatie van het huis.

Voor vleermuizen is het plaatsen van (duurzame) inbouwkasten, het openlaten van holle delen van muren (spouw) waartoe een invliegopening leidt, of het plaatsen van afwerking zoals boeiboorden waar ruimte achter openblijft. In de regel is alle bebouwing hoger dan 3 m geschikt. Voor gierzwaluwen is het plaatsen van nestkasten voldoende, omdat

foerageerlocaties op grote afstand van nestplekken kunnen liggen. De nestkasten dienen op minimaal 3 meter hoogte te worden geplaatst en voldoende vrije ruimte te hebben om in- en uit te kunnen vliegen. Voor huismussen kunnen ook nestplekken worden gerealiseerd. Daarnaast moet in de nabije omgeving wel worden gezorgd voor voldoende schuilplekken in hagen of andere dichte groene structuren, en idealiter zijn er (kleine) waterpartijen aanwezig die voor

drinkwater zorgen. Meer informatie is te vinden op <https://www.bouwnatuurinclusief.nl/> of <https://www.checklistgroenbouwen.nl/>.

Desgewenst kan Bureau Viridis u adviseren in de mogelijkheden om natuurinclusief te werken of samen met u kijken welke biodiversiteit verhogende maatregelen mogelijk zijn.

7. Literatuurlijst

Behoort tot het bouwarchief

7.1. Literatuur

Bat Habitat key, 2018. Bat Roosts in Trees. A guide to identification and assessment for tree-care and ecology professionals. Pelagic Publishing, Exeter.

en 2010. De steenmarter. Zoogdiervereniging. KNNV Uitgeverij, Zeist.

(redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & Eis Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. – Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

(RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

& , 2011. Vleermuizen Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking . De Fontein/Tirion Uitgevers BV, Utrecht.

., 2004. Methods in surveying advertisement calling , 1758, and notes on its fall distribution in Europe. Le Rhinolophe 17:127-132.

., , , 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). – Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch

Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

, 2014, Massaal in winterslaap, Stadswerk Magazine, 07/2014, pp. 40 - 42

2012. Slopen restaureren renoveren nieuwbouw na-isolatie: Vleermuisvriendelijk bouwen, Zoogdiervereniging.

& , 2017. Cursus vleermuizen en Planologie, Zoogdiervereniging.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). - Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

, 2002. Population ecology of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus* Schreber, 1774): the significance of the year-round use of hibernacula for life histories. Philipps-Universität, Marburg.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2018. Vogelatlas van Nederland. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

& , 2010. The particoloured bat *Vespertilio murinus* in Rīga (Latvia) during autumn and winter. Environmental and Experimental Biology 8:93-96

., & , 2020. Spatial and temporal variation in maternity roost site use of common pipistrelles *Pipistrellus pipistrellus* (Mammalia: Chiroptera) in Rotterdam. Deinsea 19:1-16

, 2003. Display song of parti-coloured bat *Vespertilio murinus* Linnaeus, 1758 (Chiroptera, Mammalia) in southern Slovenia and preliminary study of its variability. *Natura Sloveniae* 5(1):27-41.

7.2. Websites

Verspreidingsatlas planten

Via www.verspreidingsatlas.nl/planten

Nationale Databank Flora en Fauna

Via www.ndff-ecogrid.nl/

Bijlage A. Wettelijk kader

Behoort tot het bouwarchief

Wet Natuurbescherming

De natuurwetgeving voor Nederland is per 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft als doel bescherming, herstel en ontwikkeling van natuur zonder stijging van de lasten voor bedrijven en burgers. Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de Provincies. Deze decentralisatie houdt in dat de provincies nu o.a. verantwoordelijk zijn voor het toetsen van ontheffingsaanvragen. RVO is het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing of vrijstellingen voor activiteiten en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk.

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken.

Binnen de wet zijn de beschermingsregimes voor Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden als afzonderlijke hoofdstukken opgenomen, waardoor de wet via duidelijke en eenvoudige regels voorziet in een heldere implementatie van de Europese natuurbeschermingsrichtlijnen.

Zorgplicht

Voor alle Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten (mét en zonder beschermstatus) is de zorgplicht van kracht (artikel 1.11). De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt aan Natura 2000-gebieden, bijzondere natuurmonumenten en in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving dergelijke handelingen achterwege laat, mitigerende maatregelen neemt of compenserende maatregelen neemt.

Natura 2000-gebieden

De wetgeving met betrekking tot Natura 2000-gebieden is vastgelegd in Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die op Europees niveau worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanuit deze richtlijnen worden specifieke diersoorten en hun habitat beschermd om de biodiversiteit te behouden, te herstellen of uit te breiden.

Het ondernemen van projecten, plannen of activiteiten in en in de omgeving van een Natura 2000-gebied kan mogelijk leiden tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Indien het niet mogelijk is om negatieve effecten op voorhand uit te sluiten, dan is er mogelijk sprake van een vergunningsplicht en moet een habitattoets uitgevoerd worden. In een habitattoets worden de projecten, plannen of activiteiten getoetst op hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen en/of (onder bepaalde voorwaarden) toestemming voor de uitvoering kan worden verleend. Deze toetsing kan bestaan uit drie onderdelen;

- Voortoets;
- Passende Beoordeling;
- ADC-toets.

Voortoets

Middels een *Voortoets* wordt onderzocht of de ingrepen (significant) negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen binnen de Natura 2000-gebieden. De Voortoets bestaat uit een beschrijving van het plan of project, de te verwachten effecten binnen en buiten het Natura 2000-gebied, en een analyse of daarbij (mogelijkerwijs) sprake is van significante effecten. In deze analyse mogen mitigerende en compenserende maatregelen niet meegenomen worden (Zie Kader 1, Mitigerende en compenserende maatregelen). Indien niet kan worden uitgesloten dat er significante gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen optreden moet een Passende Beoordeling worden opgesteld. Indien er zeker geen significant negatief effect is te verwachten dan is er geen vergunning nodig, bij het indienen van een aanvraag

wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag.

Kader 1 | Mitigerende en compenserende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen die de schadelijke gevolgen die rechtstreeks uit een plan of project voortvloeien, voorkomen of verminderen. Het doel van dergelijke maatregelen is het voorkomen van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied.

Compenserende maatregelen zijn maatregelen die de aantasting (significante effecten) op de aangewezen habitats en -soorten in een natura 2000-gebied als gevolg van een project of plan compenseren.

Passende beoordeling

Indien uit de Voortoets blijkt dat er een kans is op een significant negatief effect, dient er een *Passende Beoordeling* uitgevoerd te worden. Tijdens het vaststellen van de mogelijk negatieve effecten mogen mitigerende maatregelen wél meegewogen worden in de beoordeling, compenserende maatregelen niet. Indien uit deze toetsing blijkt de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aangetast worden kan een vergunning worden verleend en kan het plan vastgesteld worden. Blijkt er echter dat er werkelijk sprake is van mogelijk significante effecten dan wordt een vergunning alleen afgegeven indien er geen Alternatieven zijn, er Dwingende redenen van groot openbaar belang zijn en er Compensatie plaatsvindt: de *ADC-toets*.

ADC-toets

Indien negatieve effecten niet uit te sluiten zijn, kan het plan alleen vastgesteld en vergund worden indien wordt voldaan aan elk van de volgende voorwaarden (artikel 2.8-4)

- Er zijn geen Alternatieve oplossingen
- Het project wordt uitgevoerd onder Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard
- Er worden Compenserende maatregelen getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Soortbescherming

Het hoofdstuk 3 'Soortbescherming' uit de Wet natuurbescherming bestaat uit drie aparte beschermingsregimes, ook wel de passieve soortbescherming genoemd: 1) de Vogelrichtlijn; 2) de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en; 3) nationaal beschermde soorten. Voor deze drie beschermingsregimes gelden verschillende verboden en wettelijke belangen voor een ontheffingsaanvraag.

Vogelrichtlijn (artikel 3.1)

Voor van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

opzettelijk doden en vangen van vogels;
opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren;
eieren rapen en onder zich hebben;
opzettelijk verstoren van vogels;
het verbod onder 4 is niet van toepassing indien de verstoring niet van wezenlijk invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de populatie.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.3, lid 4:

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;

in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
ter bescherming van flora en fauna;
voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten;
het selectief vangen, onder zich hebben of verstandig gebruik van bepaalde vogels.

Kader 2 | Opzettelijkheid in de Wet Natuurbescherming

Opzettelijkheid

Een situatie waarbij iemand een handeling verricht waarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt wordt dat deze gedraging leidt tot overtreding van een verbod, ook als een kwade intentie ontbreekt.

Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Voor in het wild levende dieren van soorten, genoemd in de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, gelden de volgende verbodsbepalingen (Zie kader 2, Opzettelijkheid en Kader 3, Verstoring en vernietiging door verstoring):

1. opzettelijk doden en vangen;
opzettelijk verstoren;
opzettelijk vernielen of rapen eieren;
opzettelijk beschadigen of vernielen voortplantings- of rustplaatsen;
opzettelijk plukken of vernielen planten.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8, lid 5:

1. ter bescherming van flora en fauna, en in standhouding van natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wettelijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek of onderwijs, reproductie of herintroductie van deze soorten of de daartoe benodigde kweek;
5. op selectieve wijze een aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben.

Nationale beschermde soorten (artikel 3.10)

Voor in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming bijlage, onderdeel A gelden de volgende verbodsbepalingen:

- a. opzettelijk doden of vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vaatplanten van de soorten, genoemd in de Wet natuurbescherming bijlage, onderdeel B gelden de volgende verbodsbepalingen:

- c. in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.

Een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 kan alleen verleend worden als voldaan wordt aan de criteria van de ontheffingsaanvraag (zie paragraaf 2.3) en één of meer van de onderstaande wettelijke belangen uit artikel 3.8 lid 5 en artikel 3.10, lid 2:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling;
- b. ter voorkoming van schade of overlast;
- c. ter beperking van de omvang van populaties;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud landbouw of bossen;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelten, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- h. in het algemeen belang, of
- i. bestendig gebruik.

Kader 3 | Verstoring en vernietiging door verstoring

Ecologische verstoring

In ecologisch opzicht is verstoring een verandering door het toedoen van mensen in hoe een dier gebruik kan maken van essentiële hulpbronnen. Het kan hierbij ook gaan om een verandering in de perceptie van het dier. Dit betreft voornamelijk de toegang tot voedselbronnen en nest- of verblijfplaatsen (, 2007). Dit is vaak een tijdelijke verstoring van individuen, wat soms ook kan leiden tot negatieve effecten op populatieniveau (Bejder et al. 2009).

Juridische verstoring

Verstoring is in juridisch opzicht een relatief begrip. Sommige verstoringen zijn per definitie tijdelijk, de hierdoor optredende verstoring is dus hooguit tijdelijk en kortdurend. Niet elke (tijdelijke) verstoring is een verstoring in de zin van de wet. Uit jurisprudentie (zie bronnen) kan worden afgeleid dat een (tijdelijke) verstoring, waarbij dieren zich (tijdelijk) aan een veranderde leefomgeving moeten aanpassen, niet leidt tot een opzettelijke verstoring in het kader van de Wet natuurbescherming.

Wanneer verstoring leidt tot vernietiging

Wanneer een verstoring van dusdanig duur of intensiteit is kan het voorkomen dat dieren hun nest of verblijfplaats permanent verlaten. In deze gevallen is er juridisch sprake van het vernietigen van een nest of verblijfplaats en worden verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden.

Actieve soortbescherming

Naast de passieve soortbescherming zijn provincies wettelijk verplicht om soorten te beschermen middels de Natuurvisie (artikel 1.7) en de actieve soortbescherming (artikel 1.12). In het kader van deze actieve bescherming kunnen de provincies de lijst met beschermde soorten uitbreiden en/of gebieden aanwijzen waarvoor een extra inspanning nodig is om de

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Alle provincies hebben verordeningen vastgesteld waarin is geregeld hoe een kapmelding moet worden ingediend,

staat van instandhouding van populaties te behouden of te herstellen.

Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1). De nesten van vogels zijn beschermd als ze door de vogels in gebruik zijn, zowel in als buiten de gangbare broedperiode (15 maart tot 15 juli). De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De nesten van deze vogelsoorten zijn jaarrond beschermd waardoor de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn (zie Kader 4, Jaarrond beschermde vogelnesten en Tabel 1). De wetgever verstaat onder verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

Beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming (voorheen Boswet). Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is gevelde, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

waaraan herbeplanting moet voldoen en wanneer ontheffing van de herbeplantingsplicht kan worden verleend. Sommige provincies hebben ook

beleidsregels vastgesteld waarin bijvoorbeeld is aangegeven wanneer een kapverbod wordt opgelegd.

De Wet natuurbescherming beschermt geen houtopstanden binnen de bebouwde kom. Waar de grens van de “bebouwde kom Wet natuurbescherming” ligt, wordt bepaald door de gemeenteraad. Dit valt vaak min of meer gelijk met de ‘bebouwde kom Verkeerswet’, maar kan afwijken. Binnen de bebouwde kom geldt meestal een kapverbod op grond van de algemene plaatselijke verordening (APV) of een gemeentelijke bomenverordening. Daarnaast kunnen gemeenten ook regels stellen voor bomen buiten de bebouwde kom, bijvoorbeeld in een bestemmingsplan

Ontheffing, vergunning of vrijstelling

Het is mogelijk om voor de in de Wet natuurbescherming vermelde verboden een ontheffing of vergunning aan te vragen. Er kan alleen een ontheffing verleend worden als er aan drie criteria is voldaan:

- Er is geen alternatieve bevredigende oplossing mogelijk;
- Er moet sprake zijn van een wettelijk belang behorend bij het artikel dat overtreden wordt;
- Er mag geen afbreuk aan de staat van instandhouding van de populatie plaatsvinden.

Vrijstelling

Het is niet altijd nodig om een ontheffing aan te vragen wanneer er gevolgen voor beschermde planten- en diersoorten optreden. Er zijn verschillende soorten vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden indien strikt en aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. De zorgplicht blijft ook bij het werken via een gedragscode onverminderd van kracht. Naast de gedragscode is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling te krijgen (artikel 3.11). Deze ministeriële regelingen zijn opgesteld door Gedeputeerde Staten als vrijstellingslijsten. Zie Tabel 2 voor een overzicht voor de vrijgestelde soorten per provincie.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Naast de Wet natuurbescherming bestaat in Nederland het Natuur Netwerk Nederland, waarvoor de provincies beleid maken (NNN). Het NNN is ruimtelijk in de Provinciale Structuurvisie vastgelegd. Het vormt een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen deze gebieden. Ook de beheersgebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot het NNN. De planologische verankering van het NNN vindt plaats in (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Wanneer ruimtelijke ontwikkelingen geheel of gedeeltelijk binnen de begrenzing van het NNN plaatsvinden en een bestemmingsplan wijziging moet worden doorgevoerd en/of negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden dient altijd een ‘Nee, tenzij’-toets te worden uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld of er als gevolg van de voorgenoemde maatregelen significante effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het netwerk optreden.

Kader 4 | Jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden (zie Tabel A voor de soorten per provincie):

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als rust- en voortplantingsplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: ransuil).
5. Vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tabel A¹ | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels. Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie												LNV
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH	
Bijeneter*	<i>Merops apiaster</i>	nee						4							0
Blauwe reiger*	<i>Ardea cinerea</i>	ja		5b				4							5
Boerenzwaluw*	<i>Hirundo rustica</i>	ja		3				2			3				5
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	ja		0				0							5
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	ja		0				0							5
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	ja		0				0							5
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea</i>	nee													0
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>	nee		5a				3							4
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	nee		4				2			3				5
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>	nee		0				0			0				5
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	nee		5a				4							4
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>	nee		5b				4							5
Eider	<i>Somateria mollissima</i>	nee		0				0			0				5
Ekster	<i>Pica pica</i>	ja		0				0			0				5
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	ja		0				0							5
Gierzwaluw*	<i>Apus apus</i>	ja				4									2
Glanskop	<i>Parus palustris</i>	ja		0				0							5
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>	nee													0
Grauwe klauwier	<i>Lanius collurio</i>	nee						4							0
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	ja		0				0							5
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	nee		5b				0							5
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	nee		5b				0							5
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>	nee				4		2							3
Grutto	<i>Limosa limosa</i>	nee						4			5				0
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	nee		5a				3							4
Hop	<i>Upupa epops</i>	nee		0				0			0				5
Huisemus*	<i>Passer domesticus</i>	ja				4									2
Huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i>	ja		5b				2			2				5
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>	nee		5b				4							5
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>	ja		1		4		1							3
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>	nee		5b				0							5
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>	nee		0				0			0				5
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>	nee													0
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>	nee													0
Koolmees	<i>Parus major</i>	ja		0				0			0				5
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia f. macrodactyla</i>	ja		0				0							5
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>	nee						4							0
Kwartelkoning	<i>Crex crex</i>	nee						4							0
Matkop	<i>Poecile montanus</i>	nee													0
Middelste bonte specht	<i>Dendrocopos medius</i>	nee		5b							5				0
Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>	nee													0
Nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus</i>	nee													0
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>	nee		5a		4		1							3
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>	nee													0
Oeverzwaluw*	<i>Riparia riparia</i>	ja		5b				4							5
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>	ja		5a		4		2							3
Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>	nee						4							0
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>	nee													0
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>	nee													0
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	Ja		0				0			0				5
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>	nee													0
Raaf	<i>Corvus corax</i>	nee		5a				3			4				5
Ransuil	<i>Asio otus</i>	nee						3							4
Ringmus	<i>Passer montanus</i>	ja						4			5				0
Roek*	<i>Corvus frugilegus</i>	ja				4		1							2

Tabel A² | Overzicht beschermingsstatus van nesten van Nederlandse broedvogels. * zijn kolonie broedende vogels.
Afwijkingen t.o.v. landelijk beleid weergegeven per provincie. In Limburg zijn 4 categorieën ingedeeld.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig in bebouwde omgeving	Provincie												
			DR	FL	FR	GE	GR	LI	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH	LNV
Rode wouw	<i>Milvus milvus</i>	nee		5a				3							0
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>	nee						4							0
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>	nee		0				0			0				5
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>	ja													0
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>	ja				4		2							3
Slobeend	<i>Spatula clypeata</i>	nee													0
Snor	<i>Locustella luscinioides</i>	nee													0
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	nee		5a				4							4
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>	nee						4							0
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	ja		5b				0							5
Steenuil	<i>Athene vidalii</i>	ja				4		1							1
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>	nee		5b				0							5
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>	ja		3				3			4				5
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>	nee									5				0
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>	nee									5				0
Velduil	<i>Asio flammeus</i>	nee													0
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>	nee						4							0
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>	nee													0
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>	nee		5a				3							4
Wielewaal	<i>Oriolus oriolus</i>	nee													0
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>	nee													0
Wulp	<i>Numenius arquata</i>	nee						4			5				0
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>	nee		5a				0			4				5
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>	ja						4			5				0
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	ja		0				0			0				5
Zwarte mees	<i>Periparus ater</i>	ja		0				0							5
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>	ja		0				0							5
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>	nee		5b				4			3				5
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>	nee		5a				3			4				0

Bijlage B. Overzicht algemene vrijstellingen

Behoort tot het bouwarchief

Tabel B | Overzicht vrijgestelde soorten per provincie, V = vrijgesteld.

Soortgroep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Provincie											
			Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	N-Brabant	N-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Z-Holland
Zoogdieren	Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	V		V		V	V				V	V	V
Zoogdieren	Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V	V
Zoogdieren	Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						V ¹						
Zoogdieren	Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Haas	<i>Lepus europeus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	V		V		V	V				V		V
Zoogdieren	Huisspitsmuis	<i>Crociodura russula</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V		V	V	V
Zoogdieren	Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Steenmarter	<i>Martes foina</i>						V ²						
Zoogdieren	Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Zoogdieren	Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	V		V		V	V				V		V
Zoogdieren	Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>						V						
Zoogdieren	Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Reptielen	Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						V ³						
Reptielen	Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						V ⁴						
Amfibieën	Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
Amfibieën	Bastaardkikker	<i>Pelophylax kl. esculentus</i>	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V

¹ alleen vrijgesteld in de periode tussen maart t/m april en juli t/m november

² alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m februari

³ alleen vrijgesteld in de periodes juli, augustus en september

⁴ alleen vrijgesteld in de periode tussen 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage C. Nederlandse vleermuissoorten

Behoort tot het bouwarchief

Tabel C | Overzicht van type verblijfplaatsen van vleermuissoorten in Nederland. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen. Daarnaast is onderscheid gemaakt tussen gebouw- en/of boombewonende soorten. Het aantal X geeft aan hoe waarschijnlijk het type verblijfplaats is voor de soort, waarbij er vier keer een X verdeeld wordt over iedere functie (Dietz et al. 2011, Bat Habitat key 2018, Limpens 2012, Limpens & Regelink 2017). Een (X) betreffen uitzonderingen, Een * betekent paart en overwintert in typische (ondergrondse) winterverblijven zoals groeves, bunkers, kelders, etc.

Soort	Zomerverblijf		Kraamverblijf		Paarverblijf			Winterverblijf		
	Gebouw	Boom	Gebouw	Boom	Gebouw	Ondergronds	Boom	Gebouw	Ondergronds	Boom
Baardvleermuis	XXX	X	XXX	X		XXXX			XXXX	
Brandts vleermuis	XXX	X	XXX	X		XXXX			XXXX	
Watervleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX		XXXX			XXXX	
Franjestaart	X	XXX	X	XXX		XXXX			XXXX	
Ingekorven vleermuis	XXXX		XXXX			XXXX			XXXX	
Meervleermuis	XXXX		XXXX		XX	XX		X	XXX	
Vale vleermuis	XXX	X	XXXX	(X)		XX	XX		XXXX	
Bechsteins vleermuis	XX	XX		XXXX		XXXX			XXXX	
Gewone grootoorvleermuis	XX	XX	XX	XX	X	XX	X		XXXX	
Grijze grootoorvleermuis	XXXX		XXXX			XXXX			XXXX	
Gewone dwergvleermuis	XXX	X	XXX	X	XXX		X	XXX		X
Kleine dwergvleermuis	XXX	X	XXX	X	XXX		X	?		?
Ruige dwergvleermuis	XX	XX	(X)	XXXX	XX		XX	XX		XX
Laatvlieger	XXXX	(X)	XXXX	(X)	XXXX		(X)	XXXX		(X)
Tweekleurige vleermuis	XXXX		XXXX		XXXX			?		
Rosse vleermuis	(X)	XXXX	(X)	XXXX	(X)		XXXX	(X)		XXXX
Bosvleermuis		XXXX		XXXX	(X)		XXXX	(X)		XXXX
Mopsvleermuis	XX	XX	XX	XX		XXX	X		XXX	X

Bijlage D. Ecologisch deskundige

Behoort tot het bouwarchief

Alle mitigerende maatregelen moeten worden begeleid en/of uitgevoerd door een ecologisch deskundige op het gebied van vleermuizen, jaarrond beschermde nestplaatsen en broedvogels. Voorafgaande aan de uitvoering van de gewenste werkzaamheden, dient te alle tijden de aannemer/uitvoerder de werkzaamheden af te stemmen met een ecologisch deskundige.

Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een ecologisch deskundige iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis.

De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of;
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of;
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of;
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

Alle medewerkers van Bureau Viridis voldoen aan de eisen van het ministerie en zijn ecologisch deskundig.

